

Sygn. akt XXI Pa 185/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Czyżewska
Sędziowie:	SO Ewa Wronka (spr.) SR del. Grzegorz Kochan
Protokolant:	st. sekr. sądowy Renata Socha

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 czerwca 2016 r. w Warszawie

sprawy z wniosku Organizacji (...) (...) (...) z siedzibą w K.

z udziałem Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. oraz

(...) Banku (...) Spółki Akcyjnej w P. oraz

Związku Zawodowego (...) w W.

o stwierdzenie reprezentatywności zakładowej organizacji związkowej

na skutek apelacji wniesionej przez uczestnika (...) Banku (...) Spółkę Akcyjną w P. i uczestnika Związek Zawodowy (...) w W.

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy - Żoliborza VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie

z dnia 2 grudnia 2015 roku sygn. akt VII Po 146/15

uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowego dla Warszawy - Żoliborza VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego

Ewa Wronka Dorota Czyżewska Grzegorz Kochan

Sygn. akt XXI Pa 185/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy - Żoliborza w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z wniosku Organizacji (...) (...) (...) z udziałem Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. o stwierdzenie reprezentatywności zakładowej organizacji związkowej stwierdził, iż Organizacja (...)

(...) (...) działająca przy Banku (...) S.A. w W. jest reprezentatywną organizacją związkową w rozumieniu art. 241^(25a) § 1 pkt 1 kodeksu pracy; zasądził od Banku (...) S.A. w W. na rzecz Organizacji (...) (...) (...) kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

22 lipca 2015 roku pełnomocnik Organizacji (...) (...) (...) Związku Zawodowego (...) z siedzibą w K. złożył wniosek o stwierdzenie, że organizacja wnioskodawcy działająca w Banku (...) S.A. z siedzibą w W. jest organizacją reprezentatywną w rozumieniu przepisu art. 241^{25a} § 1 pkt 1 Kodeksu Pracy.

W odpowiedzi na wniosek pełnomocnik Banku (...) S.A. potwierdził autentyczność przedstawionych we wniosku danych liczbowych i załączników określających liczebność pracowników jednostki należących do związku. Bank nie kwestionował reprezentatywności wnioskodawcy, przyznając, że liczebność jego członków przekracza wymagany 7% próg zatrudniania.

Sąd Rejonowy ustalił, iż (...) Związek Zawodowy (...) z siedzibą w K. został zarejestrowany w Rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych ZOZ w Krajowym Rejestrze Sądowym z dniem 19 grudnia 2002 roku, pod numerem (...).

Organizacja działa w Banku (...) S.A. z siedzibą w W. przy ul. (...) nieprzerwanie od 2007 roku. Jest stroną obowiązującego u pracodawcy Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy.

Informacja o wejściu wnioskodawcy w prawa i obowiązki stron zakładowego układu zbiorowego pracy obowiązującego w Banku (...) S.A. została wpisana do rejestru układu w dniu 29 października 2008 roku pod pozycją U- (...) przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Warszawie.

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2011 roku, który uprawomocnił się w dniu 26 lipca 2012 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia VIII wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stwierdził reprezentatywność Organizacji (...) (...) (...) w K. działającej w Banku (...) S.A. w W., w rozumieniu art. 241^{25a} §1 pkt 1 k.p., według stanu na dzień 30 czerwca 2011 roku.

Na mocy postanowienia z dnia 24 marca 2014 roku Sąd Okręgowy w Warszawie VII Wydział Cywilny Rejestrowy stwierdził reprezentatywność (...) Związków Zawodowych z siedzibą w W., mającego status ponadzakładowej organizacji związkowej, w skład którego wchodzi (...). (...) Związków Zawodowych potwierdziło w piśmie z dnia 25 kwietnia 2014 roku, że jednostki organizacyjne (...) posiadające status zakładowej i międzyzakładowej organizacji związkowej są reprezentatywne w zakresie ustalonym odpowiednimi przepisami Działu Jedenastego Kodeksu Pracy, - Układy Zbiorowe Pracy, pod warunkiem określonym w art. 241^{25a} §1 pkt 1 k.p.

Pismem z dnia 17 lipca 2015 roku (...) wystąpiła z wnioskiem do Dyrektora zarządzającej (...) S.A. o potwierdzenie przez pracodawcę faktu istnienia po stronie związku reprezentatywności w rozumieniu art. 241^{25a} §1 pkt 1 k.p. i przekazanie organizacji potwierdzonych imiennych list członków opłacających składki związkowe w okresie od stycznia 2015 roku do czerwca 2015 roku. W odpowiedzi na powyższe (...) Banku (...) S.A. poinformował związek, że tylko właściwy Sąd Rejonowy jest w stanie stwierdzić reprezentatywność ZOZ.

Zgodnie z informacją udzieloną przez Bank (...) S.A., stan liczebny zatrudnionych pracowników na koniec poszczególnych miesięcy kalendarzowych, wynosił: w styczniu 2015 roku – 17.039 pracowników, w lutym 2015 roku – 16.994 pracowników, w marcu 2015 roku – 16.952 pracowników, w kwietniu 2015 roku – 16.894 pracowników, w maju 2015 roku – 16.818 pracowników, w czerwcu 2015 roku – 16.794 pracowników.

Stan liczebny członków organizacji opłacających składki poprzez potrącanie z wynagrodzenia przez pracodawcę – Bank (...) S.A. za ostatnie 6 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku, wynosił: na dzień 31 stycznia 2015 r. – 1.435 osób, na dzień 28 lutego 2015 r. – 1.418 osób, na dzień 31 marca 2015 r. – 1.405 osób, na dzień 30 kwietnia 2015 r. – 1.405 osób, na dzień 31 maja 2015 r. – 1.397 osób, na dzień 30 czerwca 2015 r. – 1.387 osób.

Sąd Rejonowy uznał, iż wniosek o stwierdzenie reprezentatywności organizacji związkowej wnioskodawcy był zasadny i zasługiwał na uwzględnienie.

Sąd I instancji wskazał, iż w niniejszej sprawie ani pracodawca ani żadna inna organizacja związkowa nie zakwestionowała reprezentatywności wnioskodawcy.

Okolicznością bezsporną był również fakt przynależności wnioskodawcy do (...) Związków Zawodowych z siedzibą w W., mającego status ponadzakładowej organizacji związkowej. Konsekwencją tej przynależności jest wymóg zrzeszania minimum 7 % pracowników zatrudnionych u pracodawcy.

Z porównania ilości członków wnioskodawcy opłacających składki za pośrednictwem pracodawcy, z ogólną ilością zatrudnionych wynikało, że członkowie organizacji stanowili: w styczniu 2015 r. - 8,42 % ogółu zatrudnionych, w lutym 2015 r. - 8,34 % ogółu zatrudnionych, w marcu 2015 r. - 8,29 % ogółu zatrudnionych, w kwietniu 2015 r. - 8,32 % ogółu zatrudnionych, w maju 2015 r. - 8,31 % ogółu zatrudnionych oraz w czerwcu 2015 r. - 8,26 % ogółu zatrudnionych. Dlatego zdaniem Sądu Rejonowego wnioskodawca na dzień złożenia wniosku, tj. na 23 lipca 2015 roku spełniał ustawowe przesłanki wynikające z art. 241^{25a} §1 ust. 1 k.p.

Z powyższych względów Sąd I instancji stwierdził, że Organizacja (...) (...) (...) Związku Zawodowego (...) z siedzibą w K. działająca przy Banku (...) S.A. w W., na podstawie art., 214^{25a} §1 pkt 1 k.p. jest reprezentatywna, na podstawie art. 241^{25a} §1 k.p.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie § 11 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państw kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Apelację od powyższego postanowienia złożył (...) Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w P., zaskarżając je w całości. Uczestnik podniósł zarzut nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 5, wnosząc o stwierdzenie nieważności postępowania i uchylenie zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1 k.p.c.; zniesienie postępowania w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Apelację od powyższego postanowienia złożył również Związek Zawodowy

Negocjator z siedzibą w W., zaskarżając go w całości. Uczestnik podniósł zarzut nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 5, wnosząc o stwierdzenie nieważności postępowania i uchylenie zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1 k.p.c.; zniesienie postępowania w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelacje wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnych i zasądzenie kosztów postępowania sądowego wraz z kosztami reprezentacji.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy w Warszawie zważył, co następuje:

Apelacje są zasadne w zakresie w jakim zmierzają do uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Zgodnie z utrwaloną judykaturą Sąd II instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego wiąże go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. W granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (uchw. SN z dn. 31.01.2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55).

Skarżący w apelacjach podnieśli zarzut nieważności postępowania (art. 379 pkt. 5 k.p.c.) oraz wnosili o uchylenie zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu Okręgowego w

przedmiotowym postępowaniu nie wystąpiły jednak okoliczności powodujące jego nieważność. Jednakże orzeczenie Sądu I instancji jest wadliwe i należało je uchylić z innych względów.

Art. 386 § 4 k.p.c. formułuje dwie fakultatywne podstawy uchylenia zaskarżonego orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania: nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy oraz konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie dopuścił się naruszenia art. 510 § 2 k.p.c. poprzez nieustalenie kręgu wszystkich podmiotów zainteresowanych i nie wezwaniu ich do udziału w postępowaniu, co w konsekwencji doprowadziło do nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego w całości powodując konieczność uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Rejonowy na wniosek związku zawodowego wydaje w ciągu 30 dni w trybie przepisów części pierwszej, księgi drugiej Kodeksu Postępowania Cywilnego orzeczenie (art. 241^{25a} §5 k.p.). Uczestnikiem postępowania o stwierdzenie reprezentatywności zakładowej organizacji związkowej jest każdy zainteresowany podmiot, którego praw dotyczy wynik postępowania, uczestniczący w tym postępowaniu. Uczestnikami tego postępowania mogą być wszystkie podmioty mające zdolność układową – pozostałe związki zawodowe oraz pracodawca. W postępowaniu nieprocesowym Sąd pracy prowadzi dowody w celu ustalenia, czy zakładowa organizacja związkowa spełnia wymagania dla uznania ją za reprezentatywną organizację związkową w świetle art. 241^{25a} §1 k.p.

Zainteresowanym w sprawie jest każdy, czyich praw dotyczy wynik postępowania, może on wziąć udział w każdym stanie sprawy aż do zakończenia postępowania w drugiej instancji. Jeżeli weźmie udział, staje się uczestnikiem (art. 510 § 1 k.p.c.). Jeżeli okaże się, że zainteresowany nie jest uczestnikiem, sąd wezwie go do udziału w sprawie. Przez wezwanie do wzięcia udziału w sprawie wezwany staje się uczestnikiem. W razie potrzeby wyznaczenia kuratora do zastępowania zainteresowanego, którego miejsce pobytu jest nieznane, jego wyznaczenie następuje z urzędu (§ 2).

Obowiązkiem Sądu jest ustalenie kręgu zainteresowanych. Obejmuje to zarówno ustalenie pozytywne i wezwanie do udziału w sprawie (art. 510 § 2 k.p.c.), jak i eliminację z urzędu takich dotychczasowych uczestników, którzy nie wykazują wyraźnego interesu uczestnictwa, a wynik postępowania ich nie dotyczy.

Zasadnicze dla ustalenia kręgu podmiotów, które są uprawnione do wzięcia udziału w postępowaniu nieprocesowym, jest posiadanie interesu prawnego. Stanowi on bowiem przesłankę wzięcia udziału w postępowaniu nieprocesowym. Do kręgu zainteresowanych należy zaliczyć podmioty, których sytuacja prawna związana jest z przedmiotem postępowania nieprocesowego oraz podmioty z przyczyn których postępowanie się toczy. Interes prawny w postępowaniu nieprocesowym nie wynika z reguły, tak jak w procesie, z naruszenia lub zagrożenia sfery prawnej, lecz z pewnych zdarzeń prawnych, które wywołują konieczność uregulowania wiążących się z nimi stosunków prawnych i rodzą obiektywną potrzebę wszczęcia postępowania (por. uch. SN z 19.02.1981 r., III CZP 2/81).

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji obowiązany był z urzędu czuwać, aby w niniejszym postępowaniu wzięli udział wszyscy zainteresowani (art. 510 §2 zd. 1 k.p.c.). W sytuacji gdy okazało się, że zainteresowani nie byli uczestnikami postępowania Sąd I instancji winien był wezwać ich do wzięcia udziału w sprawie. Zdaniem Sądu już z treści załączonych do wniosku załączników można było wywnioskować, iż u pracodawcy Banku (...) S.A. w W. działa kilka organizacji związkowych, które mogą posiadać interes prawny do wzięcia udziału w niniejszym postępowaniu (odpis wyroku k. 25, pismo k. 34, prezentacja k. 37 i nast.). W sytuacji kiedy nie są znane dokładna tożsamość ani adresy zainteresowanych Sąd Rejonowy powinien zobowiązać wnioskodawcę do wskazania tych danych pod rygorem zawieszenia postępowania (art. 177 §1 pkt. 6 w zw. z 13 § 2 k.p.c.). Dopiero z chwilą doręczenia zainteresowanym wezwania staliby się oni uczestnikami postępowania, nawet jeżeli faktycznie nie braliby w nim udziału.

Z powyższego obowiązku nie zwalniała Sądu okoliczność nie kwestionowania reprezentatywności wnioskodawcy przez jedyne ujawnione przez niego uczestnika postępowania. Już po wydaniu przedmiotowego postanowienia swój udział w sprawie (składając apelacje) zgłosiły dwie organizacje związkowe działające u pracodawcy. W treści apelacji,

oprócz podniesienia zarzutu nieważności, podważyły one reprezentatywność wnioskodawcy oraz wykazały interes prawny w udziale w postępowaniu.

Sąd Rejonowy opierając się jedynie na stanowisku wnioskodawcy oraz jedyne go zgłoszonego przez niego uczestnika ustalił wadliwie stan faktyczny nie przeprowadzając niezbędnego postępowania dowodowego.

Odnosnie zarzutu apelacji dotyczącego nieważności przedmiotowego postępowania (art. 379 pkt. 5 k.p.c.) należy wskazać, iż w judykaturze Sądu Najwyższego od zawsze przeważało stanowisko, iż zainteresowany, którego Sąd nie wezwał do udziału w postępowaniu nie może wnosząc apelacji podnieść zarzutu nieważności postępowania, gdyż pozbawienie szans obrony praw jest możliwe tylko w stosunku do biorących udział w sprawie (por. post. SN z 21.05.1997 r., I CKN 39/97, post. SN z 23.09.1999 r., III CKN 352/98). Stanowisko to zostało potwierdzone w uchwale 7 sędziów z 20 kwietnia 2010 r. (III CZP 112/2009, Lex nr 2227644) mającej moc zasady prawnej, w której Sąd stwierdził, iż niewzięcie przez zainteresowanego udziału w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu nieprocesowym nie powoduje nieważności postępowania. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że złożony, wielopodmiotowy charakter spraw nieprocesowych, w których uczestniczą osoby w różnym stopniu zainteresowane rozstrzygnięciem powoduje że interes prawny mają niekiedy podmioty, które w sprawie są jedynie „formalnie zainteresowane”. Z tego powodu różne mogą być skutki braku udziału zainteresowanego w postępowaniu – od istotnych do takich, w których żadne skutki nie nastąpią. W praktyce przedstawiony pogląd zmierza do ograniczenia liczby sytuacji, gdy podmioty „formalnie zainteresowane”, których prawa nie są naruszone przez wynik postępowania toczącego się bez ich udziału, będą mogły skutecznie podważyć wynik postępowania w istocie niemający wpływu na ich prawa i obowiązki.

Sąd Okręgowy dzieląc wyżej wskazane stanowisko uznał, iż w niniejszej sprawie nie wystąpiły okoliczności powodujące jego nieważność.

Uznając konieczność zastosowania art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, iż wstąpienie zainteresowanego do udziału w sprawie dopiero w postępowaniu apelacyjnym (art. 510 § 1 zd.1 k.p.c.) powodujące pozbawienie go prawa do zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji, stanowi podstawę do uchylenia zaskarżonego postanowienia Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (por. post. SN z 21.05.2002 r., III CKN 948/00). Sprawę może zakończyć tylko orzeczenie, które poprzedza postępowanie dowodowe w zakresie koniecznym do ustalenia podstawy rozstrzygnięcia (por. wyr. SN z dn. 6.04.2011 r., sygn. akt II PK 274/10). Sąd Okręgowy nie mógł sam rozstrzygać niniejszej sprawy orzekając o innych, niż przeanalizowane przez Sąd Rejonowy jej aspektach, oznaczałoby to bowiem faktyczne orzekanie w ramach jednej instancji (tak SA w Warszawie w wyr. z 23.04.2013 r., VI ACa 975/12, Lex nr 1339421).

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien w pierwszej kolejności ustalić krąg wszystkich zainteresowanych oraz w razie ustalenia istnienia jeszcze innych podmiotów niż obecnie biorące udział w niniejszym postępowaniu, wezwać do udziału w sprawie. Następnie Sąd Rejonowy powinien przeprowadzić w całości postępowanie dowodowe w celu ustalenia czy wnioskodawca jest reprezentatywną organizacją związkową w rozumieniu art. 241^{25a} § 1 pkt. 1 k.p.

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji